

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 7CoPr/9/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5113243859
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2016:5113243859.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Erika Vargu a členov senátu - sudcov JUDr. Jany Kotrčovej a Mgr. Zuzany Hartelovej v právnej veci navrhovateľky: JUDr. T. V., nar. X.X.XXXX, bytom X., Z. XXX/X, právne zastúpená JUDr. Tatianou Polkovou, advokátkou so sídlom v K., T. XXXX/XX, proti odporcom: 1/ Okresný súd Žilina, so sídlom v Žiline, Hviezdoslavova 28, 2/ Slovenská republika konajúca prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti SR, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, v konaní o doplatenie funkčného platu sudcu, na základe odvolania navrhovateľky a odvolania odporcu 1/ proti rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 10Cpr/4/2014-82 zo dňa 3. júna 2015, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil odporcovi 1/ povinnosť zaplatiť navrhovateľke špecifikovaný úrok z omeškania vo vzťahu k doplatkom funkčného platu.

Východiskovo predmet konania vymedzil ako nárok v zmysle ustanovení siedmej hlavy („Platové pomery sudcov“) zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Nadväzne konštatoval, že Ústavný súd Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. PL ÚS 99/2011 rozhodnutím zo dňa 11.12.2013 vyslovil, že napadnuté ustanovenia zákona č. 120/1993 Z.z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky - na základe ktorých bol navrhovateľke s účinnosťou od 01.01.2011 znížený plat - nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 v spojení s čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Nález bol zverejnený v Zbierke zákonov dňa 18.04.2014 a nakoľko Národná rada Slovenskej republiky napadnuté ustanovenia neuviedla do súladu s ústavou, stratili platnosť k 18.10.2014. Pri posudzovaní hmotnoprávných účinkov predmetného nálezu ústavného súdu prvostupňový súd vychádzal zo zjednocujúceho uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky, vydaného pod sp. zn. PLz.ÚS 1/06 zo dňa 11.10.2006, v zmysle ktorého hmotnoprávne účinky nálezu ústavného súdu o nesúlade právnych predpisov v prípadoch, ktoré do momentu uverejnenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov právoplatne ukončené neboli, nastávajú pre všetkých účastníkov konania ex tunc. Opačný výklad by bol priamym popretím princípu zachovávanía ústavnosti a zároveň neprípustným absolutizovaním princípu právnej istoty. Ustanovenie, ktoré stratilo v dôsledku nálezu svoju platnosť bolo anulované od počiatku a hľadá sa na neho, ako keby nikdy nebolo platné a nikdy nebolo súčasťou právneho poriadku SR.

O takýto výklad možno podľa súdu I. stupňa oprieť aj uplatnený nárok navrhovateľky na zaplatenie doplatkov funkčného platu. V dôsledku opísaného sa totiž odporcovi 1/ obnovili povinnosti, ktoré mal pred účinnosťou napadnutého zákona. Pokiaľ ide o (spornú) vecnú legitímáciu, disponuje ňou práve odporca 1/ ako osobný úrad navrhovateľky, keďže z celej siedmej hlavy zákona č. 385/2000 Z.z. vyplýva,

že predseda okresného súdu rozhoduje o platových veciach sudcu (navrhovateľky) a že plat sa vypláca na príslušnom súde za podmienok ustanovených v § 87 a nasl. tohto zákona. V tomto prípade teda Okresný súd Žilina ako osobný úrad navrhovateľky je subjektom, ktorý má povinnosť plat navrhovateľke v zmysle zákona uhradiť, čo nakoniec aj splnil.

Nakoľko ani zákon o sudcoch a prísediacich ani Zákonník práce osobitne neupravujú nároky vzniknuté z omeškania pri vyplatení platu, prvostupňový súd pri priznaní úroku z omeškania postupoval podľa všeobecnej úpravy - § 517 ods. 2 OZ v spojení s § 3 ods. 1 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z. a prísúdil príslušný úrok z omeškania počnúc (vždy) dňom nasledujúcim po výplatnom termíne (za ten-ktorý mesiac) na Okresnom súde Žilina.

Zároveň okresný súd prvého stupňa zamietol návrh v časti smerujúcej voči odporcovi 2/ a to na základe konštatovania nedostatku (jeho) pasívnej legitímácie. Odporcovi 2/ totiž nevznikla povinnosť úhrady platu sudcu v rozhodnom období.

Pri rozhodovaní o trovách konania vo vzťahu k odporcovi 1/ okresný súd aplikoval § 150 ods. 1 O.s.p. a zohľadnil argumenty odporcu 1/, že (jednak) sa do situácie, za ktorej navrhovateľke vznikol proti nemu nárok na doplatok platu nedostal vlastným zavinením, ako i skutočnosť, že odporca 1/ je napojený na rozpočet Slovenskej republiky, disponuje preto len pridelenými finančnými prostriedkami a je povinný rešpektovať ich účelové použitie. Nešlo teda o svojvôľu odporcu 1/, na základe ktorej by navrhovateľke nevyplatil celý plat, na ktorý mala nárok, ale konanie bolo ovplyvnené legislatívou platnou v prvej polovici roku 2011, ohľadne platových náležitostí navrhovateľky. Za týchto okolností sa javilo nespravodlivé voči odporcovi 1/ priznať navrhovateľke náhradu trov.

Odporca 2/ bol síce procesne úspešný, trovy konania si však neuplatnil, preto mu zo strany okresného súdu ich náhrada nebola priznaná.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie odporca 1/ a to v časti, kde bol zaviazaný zaplatiť úrok z omeškania a domáhal sa v tejto časti rozhodnutie zmeniť tak, že odvolací súd žalobu zamietne, prípadne rozsudok v dotknutej časti zruší a vráti vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Opätovne namietol nedostatok (svojej) pasívnej legitímácie a zdôraznil, že predseda súdu nemôže rozhodnúť o tom, či zákony týkajúce sa sudcov, správy súdov, či inej oblasti justície sú alebo nie sú v súlade so zákonom. Z tohto dôvodu ani nemohol určiť výšku základného platu sudcu a náhrady nákladov a iných hmotných výhod ináč, ako aplikáciou platného zákona. Taktiež zopakoval, že okresné súdy nie sú rozpočtovými ani príspevkovými organizáciami, nehospodária s vlastnými prostriedkami, ale sú napojené na rozpočet Slovenskej republiky, kapitolu Ministerstva spravodlivosti SR, pričom sú povinné rešpektovať účelové použitie finančných prostriedkov. Navyiac, plat nevypláca sudcovi súd, na ktorom vykonáva funkciu sudcu, ale osobný úrad, nakoľko sudca nemá vzťah k súdu, nie je to jeho zamestnávateľ, ale vymenovaním za sudcu vzniká osobitný vzťah sudcu k štátu. Z uvedeného je zrejmé, že plat platí len osobný úrad sudcu, ktorý je síce na okresnom súde, avšak nemá právnu subjektivitu.

V prípade neakceptovania predmetnej argumentácie odvolateľ namietal, že doplatením platu sa nemohol dostať do omeškania, nakoľko plat doplatil na základe morálnej povinnosti (nevynuteľnej zákonom), nie na základe povinnosti stanovenej zákonom. Ani pri vyslovení nesúladu zákona s ústavou totiž nie je prípustná retroaktivita, vyslovením nesúladu stráca zákon účinnosť a následne, ak nebude uvedený do súladu s ústavou, stráca - po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia - platnosť. To ale neznamená, že pred rozhodnutím nebol predpis platný, alebo, že by všetky rozhodnutia vydané na základe takéhoto zákona boli nulitné. Rozpor všeobecne záväzných právnych predpisov s právnym predpisom vyššej sily nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu ako je tomu napr. pri súkromnoprávných vzťahoch podľa § 39 OZ. Navrhovateľke mohla vzniknúť prijatím zákona určitá škoda, avšak za túto v žiadnom prípade nezodpovedá odporca 1/. Navyše navrhovateľka nevymedzila okolnosť/povinnosť na základe ktorej mal odporca 1/ plat doplatiť.

Napokon za nesprávny odvolateľ považoval aj záver ohľadne nároku na úrok z omeškania. V danom prípade sa totiž nejedná o nevyplatenie platu podľa platného právneho predpisu, ale plat mohol byť vyplatený až po strate účinnosti príslušného ustanovenia zákona. V konaní sa teda nejedná o omeškanie, ale skôr o náhradu škody z nesprávneho úradného postupu, z ktorého je však takýto prípad vylúčený. Pre takýto postup a nárok nejestvuje právna úprava úrokov z omeškania.

Proti predmetnému rozsudku, čo do výrokov o zamietnutí návrhu a o trovách konania, podala odvolanie aj navrhovateľka a domáhala sa zmeny napadnutého rozhodnutia v podobe solidárneho záväzku odporcov na úrok z omeškania ako i priznania trov (celého) konania. Pripustila, že odporca 1/ ako

osobný úrad doplatil navrhovateľke plat, ale vzhľadom na špecifickosť vzťahu medzi navrhovateľkou, jej osobným úradom a štátom by osobný úrad nemohol doplatiť plat, ak by mu neboli pridelené finančné prostriedky príslušným orgánom štátu.

Pokiaľ ide o trovy konania, okresnému súdu vytýkala, že v dôvodoch svojho rozhodnutia nešpecifikoval dôvody hodné osobitného zreteľa, hoci aplikoval § 150 ods. 1 O.s.p.. Pripomenula, že (procesne úspešná) navrhovateľka súdny spor nezavinila, pričom vzniknutú situáciu, ktorá vyústila v záver o nevyhnutnosti doplatiť sudcom funkčný plat za prvých sedem mesiacov roku 2011 bola spôsobená štátom, ktorého zákonodarný orgán prijal právny predpis, v rozpore s Ústavou SR.

Krajský súd ako súd odvolací (§ 10 ods.1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie podal k tomu oprávnený účastník konania (§ 201 prvá veta O.s.p.) v zákonom stanovenej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.), preskúmal vec v rozsahu vymedzenom v ustanovení § 212 ods. 1,2 písm. b/ O.s.p. a bez nariadenia odvolacieho pojednávania postupom podľa § 156 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 214 ods. 2 a § 211 ods. 2 O.s.p. rozsudok potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny.

Odvolacie námietky odporcu 1/ sú v zásade zopakovaním (jeho) stanoviska z prvostupňového konania a to bez spôsobilosti vyvrátiť určujúci záver prvostupňového súdu o hmotnoprávných účinkoch (ex tunc) nálezu ústavného súdu vydaného v konaní o ne/súlade právneho predpisu s Ústavou SR v neskončených veciach. Opísaný účinok vymedzil/pomenoval v rámci svojej aplikačnej činnosti Ústavný súd SR (pozri tiež nález Ústavného súdu SR č.k. I.ÚS 51/06-26 zo dňa 8.6.2006), odvolací súd nevidel dôvod sa od tejto konštrukcie odchyliť a už vôbec nie na základe predostretej argumentácie. Čo sa týka ďalšieho tvrdenia odporcu 1/, zodpovedá síce skutočnosti, že osobný úrad nemá právnu subjektivitu, tento úrad je však zriadený na okresnom súde, ktorého povinnosť vyplýva z označených ustanovení právneho predpisu.

Neopodstatnená je taktiež argumentácia ohľadne nemožnosti aplikácie inštitútu úrokov z omeškania v súdnej veci. Dôvodnosť predmetného nároku totiž vyplýva (opäť) práve z (vyššie) opísaných hmotnoprávných účinkov nálezu Ústavného súdu SR o nesúlade právneho predpisu s Ústavou SR a to vo vzťahu k platovému nároku navrhovateľky.

Na druhej strane v príkrom rozpore s obsahom odôvodnenia napadnutého rozsudku je i odvolacia námietka navrhovateľky, v zmysle ktorej prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozsudku neuviedol dôvody hodné osobitného zreteľa nevyhnutné k aplikácii § 150 ods. 1 O.s.p. Naopak, prvostupňový súd jednoznačne špecifikoval/označil dôvody, ktoré ho viedli k aplikácii daného ustanovenia, pričom odvolací súd si uvedené dôvody osvojil (§ 219 ods. 2 O.s.p.) a v konkrétnostiach na ne odkazuje.

Pre zdôraznenie správnosti (tohto) úsudku okresného súdu dáva krajský súd do pozornosti odvolateľky závery aplikačnej praxe súdov SR (napr. uznesenie Okresného súdu Trenčín č.k. 19CoPr/60/2014-74 zo dňa 19.08.2015) o požiadavke efektívneho využitia práva na prístup k spravodlivosti ako kvalifikovaného dôvodu osobitného zreteľa pre prípadné nepriznanie náhrady trov konania. Navrhovateľka (pri rešpektovaní práva nechať sa zastúpiť advokátom z dôvodu zachovania možnosti profesionálneho odstupu) totiž využíva prístup k spravodlivosti v takej situácii, kedy sa zo žiadnych okolností vecí nejavilo, že by zo strany odporcu nemalo dôjsť k dobrovoľnému plneniu. Definitívna dôvodnosť nároku bola zrejماً v rozhodnutí Ústavného súdu zo dňa 11.12.2013, preto ak navrhovateľka podala žalobu 30.12.2013, nedala odporcovi reálnu možnosť plnenia, hoci financie ktorými disponuje predstavujú rozpočtové prostriedky, ktoré sú viazané na vopred určené výdavky. Nakladanie s nimi je tak menej flexibilné ako financovanie potrieb subjektov súkromného práva. V uvedenom nemožno síce vidieť ospravedlnenie omeškania verejnoprávnych inštitúcií, naopak zvlášť u nich by malo byť eliminované. Je však potrebné rozlišovať situáciu, kedy je dôvodnosť nároku nesporná a potreba výdavkov z rozpočtu na daný nárok vopred známa, od situácie, kedy sa povinnosť plniť stane objektívne zrejماً až rozhodnutím Ústavného súdu SR. Súčasne nehrozilo ani riziko postupného vzniku nemajetnosti a napokon na strane navrhovateľky bola vedomosť o tom, že obdobným povinnostiam odporca v minulosti dostal po rozhodnutí ústavného súdu. Možno preto uzavrieť, že objektívne neexistovala pochybnosť o dobrovoľnom poskytnutí navrhovateľkou požadovaného plnenia.

Odvolací súd sa taktiež stotožnil s úvahou okresného súdu o nedostatku pasívnej legitimácie odporcu 2/. Právna úprava v spojitosti s vyplatením platu sudcu totiž explicitne ukladá povinnosť práve a len odporcovi 1/, tak ako to vo svojej argumentácii uviedol súd I. stupňa.

Zhrnúc uvedené pristúpil odvolací súd k potvrdeniu napadnutého rozsudku v odvolaní dotknutých výrokoch.

Vecne správnym je aj závislý výrok o trovách konania vo vzťahu k odporcovi 2/, keď okresný súd náležite aplikoval zásadu úspechu v spore i návrhový charakter rozhodovania o náhrade trov.

O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd tak, že účastníkom (žiadnemu z nich) ich náhradu nepriznal. Ani jeden z odvolateľov totiž nebol v tomto štádiu konania ohľadne svojho odvolania úspešný, preto podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. nemá právo na náhradu jeho trov. Zároveň ani v jednom prípade nebolo predložené vyjadrenie (protistrany) k odvolaniu s uplatnením náhrady trov konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie **n i e j e** prípustné.